

Vedran Iskra
Rijeka

TOPONIMIJA LIPE¹

UDK: 811.163.42'373.21(497.5 Lipa)
811.163.42'373.6

Rukopis primljen za tisak 28. 04. 2011.

Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

U radu je opisana toponimija mjesta Lipe na Opatijskome krasu. Toponimi su klasificirani s obzirom na njihovu etimologiju, a osim etimološki toponimijska je građa analizirana fonološki, morfološki, leksički i tvorbeno kako bi se što pouzdanije utvrdila starost i porijeklo toponima. Tim je analizama utvrđeno prevladavajuće slavensko porijeklo. Posebna je pozornost posvećena specifičnoj tvorbi toponima i višechlanim toponomastičkim sintagmama sastavljenim od prijedloga i pridjeva.

Ključne riječi: *dijalektologija, Lipa, toponimi, onomastika, tvorba toponima, složeni toponimi*

1. UVOD

1.1. O Lipi i Opatijskome krasu

Lipa se nalazi tik uz hrvatsko-slovensku granicu, omeđena Škalnicom s istočne i Rupom sa zapadne strane. Geografski pripada području koje se običava nazivati Opatijskim krasom, koji *obuhvaća područje od Rukavca preko Zvoneće do Muna i Žejana, obuhvaćajući Veli i Mali Brgud, osobito sela Šapjane, Pasjak, Brdce, Rupu, Lipu, te Lisac i Škalnicu - do Klane i Studene* (Pavlovsky, 1985: 157)².

---

¹ Ovaj je rad nastao kao rezultat istraživanja provedenih za diplomsku radnju, obranjenu 2010. pri Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci pod mentorstvom Silvane Vranić.

² Stanovnici su toga kraja opisali svoj položaj riječima: *Nismo Čiči ni Brkini, jesmo jušto na kunfini!* ili *Kastafci, Brkini, a mi u sredini!* Pavlovsky (1985: 157).

Prvi dokumenti o naseljavanju Opatijskoga krasa sežu u 788. godinu, kada je zabilježeno prvo slavensko naseljavanje sjeverne Istre, Buzetske kotline, Kastavštine i Opatijskoga krasa. Mjesta su Opatijskoga krasa do 11. stoljeća ravnopravno pripadala Hrvatskoj, kasnije Mlecima i Austriji, dok su crkveno-administrativno pripadala Tršćanskoj biskupiji unutar koje su se nalazile tri župe: Jelšane, Brgud i Mune.³

Josip Ribarić (2002: 53-54) je zabilježio podatke o administrativnoj pripadnosti mjestâ Opatijskoga krasa, pa se tako nailazi na podatak da su Brce, Pasjak, Šapjane, Rupa i Lipa pripadali slovenskoj jelšanskoj općini. Napominje kako sva mjesta, osim Lipe, Muna i Brguda, *figuriraju kao slovenska* te su takva pred sudbenom i crkvenom vlašću, a jedino Lipa ima sagrađenu hrvatsku školu. Ono što je svakako obilježilo povijest Lipe, ali i čitavoga Opatijskoga krasa jest fašistički teror iz 1944. godine. Te su godine nacisti predvođeni fašistom Aurelijem Piesom upali u selo, zapalili ga i ubili 269 ljudi. J. Bratulić i P. Šimunović (1985: 188) isti događaj navode kao razlog što je 1945. godine Lipa imala 164 stanovnika, dok ih je 1910. bilo 465.

Sela su Opatijskoga krasa samostalna, uglavnom velika, okupljenoga tipa, s cjelovitom prostornom strukturom i toponimijom, te s imenima koja potječu ili od naziva i oblika kraja ili od povijesnoga događaja. To nisu mala naselja rodovskoga nazivlja, kakva su sela Kastavštine, već su to naselja koja se tipološki vežu uz ćićarijska velika sela (Pavlovsky, 1985: 157).

Govor Lipe pripada sjeveroistočnome istarskome poddijalektu ekavskoga dijalekta i izrazitih je rubnih značajki (Drpić - Vranić, 2000: 35).⁴

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Za svako je istraživanje toponimije određenoga područja zajednički sličan put istraživanja. U svakome istraživanju bitnu ulogu imaju katastri. Naime, najpouzdaniji početak toponomastičkoga istraživanja pružaju katastri, popisi katastarskih čestica u kojima je svaka čestica imenovana. Pregledom se katastra stječe uvid u količinu toponomastičkih podataka, njihovu rasprostranjenost i pripadnost određenu mjestu. Katastarski su podatci hrvatskih područja dostupni i na internetu, na mrežnim stranicama Državne geodetske uprave⁵, a time je i toponomastičko istraživanje uvelike jednostavnije. Brojna toponomastička istraživanja temelje se na katastarskim podacima iz starih izvora, čuvanih u arhivima, što je i najbolji put istraživanja zbog mogućih promjena oblika nastalih utjecajem standardnoga

³ Više o povijesnome razvoju Opatijskoga krasa u *Pregledu povijesti Opatijskoga krasa* (Peloza, 1985: 63-82).

⁴ Među literaturom koja donosi podatke o jezičnim osobitostima mjesnoga govora Lipe su *Razmještaj južnoslavenskih dijalekata na poluotoku Istri* Josipa Ribarića, *Čakavština Opatijskoga krasa* Milana Moguša i dijelom *Govori Klane i Studene* Ive Lukežić. Navedeni se radovi ne bave detaljnijom analizom govora Lipe, već izdvajaju samo neke jezične značajke. Sustavan je opis fonologije toga mjesnoga govora prikazan u radu *Jezične značajke mjesnoga govora Lipe* Silvine Vranić i Irene Drpić.

⁵ Katastarski su podatci dostupni na <http://www.katastar.hr/dgu/ind.php>.

jezika, pogreškama zapisivača ili kazivača, itd. Taj je korak u ovom istraživanju izostavljen zbog toga što se stari katastarski podatci mjesta Lipe čuvaju u Državnome arhivu u Trstu (*Archivio di Stato di Trieste*) te se istraživanje temelji na, već spomenutim, podacima iz katastra Državne geodetske uprave.⁶

Nešto o povijesnome katastru Lipe saznajemo iz *Katastra Istre 1817. – 1960.* (Slukan-Altić, 2001) u kojemu se donose popisi općina, podatci o pripadnosti određenome kotaru i informacije o arhivima u kojima se čuvaju podatci. Osim toga, *Katastar Istre* sadrži i popis istarskih toponima (zabilježenih na proučavanim dokumentima) uz njihove talijanske ekvivalente.⁷ Katastarsko je gradivo Istre u arhivima podijeljeno u dvije serije: pisani dio (elaborati) i kartografski dio (mape). Pojava je zemljišnih evidencija vezana uz kolonizaciju Istre i njezinih napuštenih posjeda u unutrašnjosti.

Nakon uvida u katastar, s popisom se toponima kreće u terensko ispitivanje jer su, kako je rečeno, moguća određena odstupanja u oblicima toponima. Terenskim su ispitivanjem⁸ utvrđena određena odstupanja, kako između izvora pronađenih u katastru tako i između samih govornika. Nakon terenskoga ispitivanja slijedi jezična analiza toponima koja obuhvaća etimologiju zabilježenih toponima, načine njihove tvorbe, kao i jezične značajke kojima se utvrđuje pripadnost određenu narječju.

3. TOPONIMIJA LIPE⁹

Toponim je *Lìpa*¹⁰ motiviran nazivom biljke (*Tilia*) koja dominira cijelim mjestom. Imena su motivirana biljkama vrlo stara te su uobičajen način imenovanja naročito u krajevima prvotne slavenske kolonizacije. Petar Skok (1972: 306) u svomu tumačenju toga toponima spominje Lipu u novoselskoj općini te toponim *Lipljân* na pruži Skopje – Mitrovica. Potonjega ne smatra izvedenicom od *lìpa* jer je pridjev na -*isk*, *lipljanski*. Lipu na Opatijskome krasu ne spominje.

⁶ Iz pregleda katastarskih podataka saznajemo: *broj katastarske čestice, broj posjedovnog lista, naziv katastarske čestice, katastarsku kulturu, površinu u m²*. Popis je toponima Lipe sastavljen pregledom 291 posjedovnog lista.

⁷ Lipa je talijanski – *Lippa di Elsane* (Lipa kod Jelšana). Zanimljivo je promotriti talijanske ekvivalente nekih hrvatskih toponima. Tako je Omišalj *Castelmuschio*, Brdce *Berze di Torrenova*, Brkač *San Pancrazio di Montona*, Veli Brgud *Bergut Grande*, itd.

⁸ U terenskome su ispitivanju govornici bili Marica Gaberšnik, Danica Maljavac i Zlata Sanković. Prilično je teško bilo organizirati terensko ispitivanje jer u Lipi žive samo tri mještanina (razlog tomu je teror spomenut u uvodu) koja odgovaraju kriterijima za terenska jezična istraživanja: da su rođeni u mjestu koje se jezično istražuje, da su aktivno živjeli u tome mjestu te da im je obitelj iz koje dolaze aktivno vezana uz to mjesto.

⁹ Zahvaljujem Domagoju Vidoviću na sugestijama u analizi toponimijske građe.

¹⁰ Za ovog istraživanja nije pronađen prvi spomen mjesta Lipe jer se stari podatci mjesta Lipe čuvaju u Državnome arhivu u Trstu (*Archivio di Stato di Trieste*) i u državnim arhivima u Sloveniji.

3.1. Značenjska klasifikacija toponima

3.1.1. Zemljopisni nazivi u toponimiji: *Bréh* (*Bréh, Góli bréh, Krasšinski bréh, Na brêge, Na brežine, Na vèli bréh, Za bréh, Za brêge*), *Dól* (*Dóljni dól*¹¹, *Dolčíc, Górnji dól, Pòdol, Pod dolâc*), *Jâma* (*Na jâme, Pod jâmu, Na vřh jâme*), *Drâga* (*Drâga, Drâžica, Pod drâžicu*), *Na gorè, Prodòl, Za gorù.*

Nabrojani toponimi svjedoče o rascjepkanosti i slojevitosti područja koja imenuju. *Breh, Na gore, Za goru* imenuju najviša područja; toponimi *Dol* i *Jama* najniže točke ili udubine u terenu; a *Draga* terene između brda.

3.1.2. Toponimi s obzirom na oblik, položaj, izgled i sastav tla: *Bàbini klânci, Belvedêr, Bišâžnjak*¹², *Finîda, Glavànje* (*Va glavànje, Na glâvanje*), *Glavarìje, Kràji, Mâle râvni, Na střmiceh, Plešivica*¹³, *Rêbri, Rêbrina, Rovîne, Rupâča, Stenjivac, Střmac, U pâdicah, Upâdići, Va peskê, Vřh* (*Krâj vřha*).

Ovi su toponimi česti imenovatelji područja Opatijskoga krasa i unutrašnjega dijela Istre. Toponimi se *Rebri* i *Rebrina* javljaju u susjednim selima Klani, Liscu i Brezi, širom Istre (Beram, Baredine, Boljun, itd.) te duž cijele obale, uključujući i otoke.

Finîda je toponim romanskoga porijekla za koji P. Skok nudi dva značenja: 1. *gorski pristranac na kojem raste samo slaba trava*, 2. *površje obraslo travom* (Skok, 1971: 518). J. Ivetac (1982: 38) za *Finidu* kaže kako je romanskoga, mletačkoga porijekla, toponim koji *označava kraj, granicu nekog kompleksa, a često i šumu*. Toponim je osobito čest u Istri (Dračevac, Gradina, Kućibreg, Motovunski Novaki, Vižinada, Zarečje), a u Lazima se javlja oblik *Fineda*. Toponim je *Belvedêr* također romanskoga porijekla (tal. *belvedere*, 'lijep vidik', 'vidikovac'). Naizgled čest, taj toponim nije zabilježen u selima koja se nalaze u neposrednoj blizini Lipe: Klani, Brezi, Liscu, Studeni i Škalnici. Suprotno očekivanjima, *Belveder* se ne javlja ni u popisu istarskih toponima koji obiluju imenima romanskoga porijekla, koje donosi J. Ivetac.

Iz ove se skupine izdvajaju toponimi nastali metaforizacijom prema obliku tla: *Bàbini klânci, Bišâžnjak, Glavànje* (*Va glavànje, Na glâvanje*), *Glavarìje, Rêbri, Rêbrina*. Osobito je zanimljiv toponim *Bàbini klânci*, i to njegov prvi dio. Naime, posrijedi je proces metaforizacije jer u onomastici iz pojma *baba* izlazi lik stare žene te predodžba o namreškanosti lica i svim ostalim svojstvima nezgrapnosti (Skok, 1971: 82). I doista, taj klanac jest 'naboran' i teško prohodan. Posvojni je pridjev *bablji* tvoren starim sufiksom, dok su *babin* i *babski* novijega postanja (Skok, 1971: 82). Kako bi se utvrdilo koji je od dvaju navedenih pridjeva u toponimiji češći, valjalo je u relevantnu popis provjeriti učestalost svakoga. Uvidom je u *Kazalo imena, zemljopisnih termina i toponimskih osnova* P. Šimunovića (2005) ustanovljeno kako su svi navedeni toponimi ove osnove tvoreni sufiksom *novijega*

¹¹ U ovome se primjeru može razmišljati o duplikaciji značenja s obzirom na to da se od *dol* stvara pridjev *donji*, odnosno *dolanji* (ъ > а) (Skok, 1971: 419).

¹² Imenuje tri njive pod brijegom u obliku *bisage* – svežnja.

¹³ Gora čije su strane obrasle šumom, dok je vrh *plešiv* ('čelav'), obrastao travom.

postanja (*Babinac, Babinec, Babino kolino, Babino Polje, Babyno Pole*), izuzev toponima *Babjak*.

3.1.3. Imena motivirana nazivima biljaka: *Bôšt* (*Va bôšte, Nad bôšt, Za bôšt*), *Brêza*¹⁴ (*Betula alba*), *Bùkva* (*Fagus*), *Cèrova stàja* (po podvrsti hrasta, ceru), *Drên*¹⁵ (*Na drêne, Pod drên, Va drêne*), *Gràbrova grìža, Gřmlje*¹⁶, *Gùšćica* (*U gùšćici*), *Jésika* (*Populus tremula*), *Leščèva stàja, Lìpica, Lôzice, Màkovčić, Mâli màkovac*¹⁷, *Sřćani dól* (po podvrsti hrasta, srču).

Uspoređujući motiviranost imena i sadašnji izgled tih područja, može se vidjeti kako na *Brezi* nema breze i kako u *Boštu* nema šume. To je dokaz kako toponimi čuvaju staru sliku područja. Naime, iako sada na *Brezi* nema breze, vrlo je vjerojatno kako je ona tamo rasla, no krčenjem, sječom i mijenjanjem konfiguracije tla ona je nestala.

Toponim se *Bošt* u slavenskoj toponimiji javlja u dva oblika, kao *bošt* i kao *boršt*. *Boršt* je zabilježen u Klani, Liscu, u nekim mjestima u Sloveniji (u općini Brežice i općini Kopar), u Istri (Slum). *Bošt* je, osim u Lipi, zabilježen u Brezi i mjestu Bošt pokraj Duge Rese. U Škalnici su, pak, zabilježena oba oblika. S. Gilić (2008: 8) navodi kako u slovenskome jeziku "*boršt*" ima oznaku da je iz narječja sa značenjem "gozd". Porijeklo toga toponima valja tumačiti romanskom riječju *bosco* ('šuma').

Etimološki je zanimljiv toponim *Grabrova grìža*. Prvi je dio toponima jasan. Motiviran je nazivom graba, ie. **grōbh-*, baltoslavenski, sveslavenski i praslavenski lik *grabr̥*. Oko postanja drugoga dijela postoje različita tumačenja. Tako P. Šimunović navodi kako se taj toponim odnosi na *vodom izbrazdane hridi*, stoga ga pučka etimologija dovodi u vezu s glagolom *gristi*. Neki ga istraživači vezuju uz *grič*. Zamjena č / ž slična je u talijanskome pridjevu *greggio / grezzo* 'neobrađen, grub'. Svi se navedeni oblici izvode od indoeuropskoga korijena *grediū* (Šimunović, 2004: 183). Tomislav Ladan (2000: 925), pak, *grìžu* tumači kao "*grizenje*", npr. *grìža otrovnih zmiya*¹⁸, dok P. Skok (1971: 620-621) smatra kako je to predromanska riječ, keltski leksički ostatak u značenju 'živi kamen, stijena'.

3.1.4. Imena motivirana nazivima životinja: *Jenčarije* (prema janjcima), *Kàvrانji brêh* (prema gavranu – *Corvus corax*), *Pod / Nad krâvlji vřh*.

¹⁴ Značenje je indoeuropske osnove *bherēg ('svijetliti se', 'bijel'), što je u nazivu opravdano jer je kora toga stabla izrazito bijele boje (Vajs, 2003: 70). Postoji još jedno tumačenje toga toponima: *...breza se u našim narječjima očuvao u nazivu za crnu ovcu s bijelom mrljom na nosu* (Skok, 1971: 207).

¹⁵ Potječe iz praslavenskoga korijena *dernь, s različitim prijevovima: *drēmь* i *drnь* (Vajs, 2003: 118).

¹⁶ *Grm* na nekim područjima može biti naziv za hrast, a na nekim je istarskim područjima naziv za šumu.

¹⁷ Lokalno stanovništvo potvrđuje kako se usitnjavanjem te biljke dobivalo brašno, što je vjerojatno u poveznici s *mukom*, slavenskom riječju za brašno.

¹⁸ Zanimljiv je podatak da se obje sastavnice složenoga toponima *Grabrova grìža* kod različitih autora dovode u vezu sa zmijom. P. Skok (1971: 621) *grab* dovodi u vezu s grabonoscem, debelom zmijom koja je tako nazvana po boji koja je ista kao grabova kora. T. Ladan (2000: 925), pak, *grìžu* povezuje s grizenjem otrovnih zmiya.

3.1.5. Imena tvorena prema gospodarskim i drugim objektima: *Japlènica, Na šràngi, Pod crèkav, Pod studénac, Pul šterne.*

Toponimi su *Pod studenac* i *Pul šterne* dobili naziv po sličnome objektu, no valja objasniti razliku. Naime, studenac je ozidan izvor, ograđen kamenom i često opremljen stepenicama za pristup vodi. Šterne se, pak, počinju podizati uz stare putove i ceste u 18. i 19. stoljeću, a to su kamene vodospreme za kišnicu.

3.1.6. Imena tvorena od drugih toponima: *Mâla Škâlnica, Nokrâjska rêbar.*

U ovim su toponimima prisutna imena susjednoga hrvatskoga (*Škálnica*) i slovenskoga (*Novokračine*) mjesta. Izvorno je toponim *Nokrajaska rebar* kontrahiran, iako se može čuti i oblik *Novokrajaska rebar*.

3.1.7. Toponimi koji odražavaju čovjekovu djelatnost: *Čèpač vřh (Pod čèpač vřh), Kapitomuzâr, Križšća (Pod križšće), Križâlnice, Kunfin (Pod kunfin), Pod čèpač dôl, Seničjak, Stâjica, Va bekarîje, Žûpnica (Pod žûpnicu).*

Stari su se mještani bavili poljoprivredom i to je svakako ostavilo traga u toponimima. Tako su toponimi *Čepač vrh, Pod čepač dol, Pod čepač vrh* motivirani glagolom *cijepati*; *Kapitomuzar* je nastao od prepoznatljivoga obilježja Opatijskog krasa – *muzara*, suhim zidom ozidanih prolaza za mužnju ovaca. *Kapito* je vjerojatno romanska riječ u značenju ‘glavni’. *Va bekarije* imenuje prostor na kojemu se nekada *bekarilo* (klalo) ovce. *Bekariti* je izvedenica od imenice *bekar* (tal. *beccaro, beccaio*) u značenju ‘mesar, komadar, kasapin’. *Kunfin* (*confine*, tal. ‘međa, granica’) je vrlo čest toponim koji se javlja i u Škálnici, Klani, Liscu i Brezi, u Istri (Kanfanar, Krmed). *Kunfin* na Opatijskome krasu znači *kameni međaš na njivama između dvaju sela, s urezanim križem na njemu* (Gotthardi-Pavlovsky, 1985: 169).

3.1.8. Zemljišna imena motivirana vodom: *Kâl (Nâkal, Na vřh kâla, Pul kâla, Stâri kalîć), Na močilnice, Šćurâk¹⁹, Žlèb (Žlèbići).*

Na krševitu terenu, kakav prevladava na lipajskome području, vrlo je malo hidronima. Na takvim terenima nema jezera, potoka i ostalih voda i zbog toga sljedeći toponimi imenuju lokve ili manje nakupine vode koje su stvorene u udubinama zahvaljujući kiši. Zabilježeni su toponimi ove skupine vrlo česti na hrvatskim prostorima.

3.1.9. Kultura tla i njegovo iskorištavanje: *Brâjda (Brâjdica), Lâz (Lâzići), Nad plâsu²⁰, Njîva (Vëla njîva, Nad vëlu njîvu, Pod njîvicu, Pod vëlu njîvu), Ôgrade²¹, Sinožët (Vëla sinožët)²², Solîne, Vřt (Gôrnji vřt, Vřti, Vřtić, Vřtina).*

¹⁹ Od glagola *curiti*.

²⁰ Od psl. *polsa sa značenjima: ‘zemljište, polje, iskrčeno zemljište, čistina u šumi’ (Skok, 1972: 677).

²¹ Ratarske jedinice prostora na zajedničkom seoskom pašnjaku.

²² Ovaj je toponim zanimljiv po refleksu jata. Naime, iako je lipajski idiom sustavno ekavski, u navedenu je toponimu prisutan ikavski refleks jata. U popisu istarskih toponima redovito je prisutan oblik *Sinožet* (Boljun, Gorenja Vas, Pračana, Sveti Martin, Žminj), kao i u općini Klana. Toponim je *Seničjak* također motiviran ime-

Toponim *Brajda* vrlo često imenuje područja vezana uz vinogradarstvo, no za Lipu, ali i cijeli Opatijski kras, nije karakteristično vinogradarstvo i uzgoj grožđa. Stoga valja zaključiti da je ovaj toponim nastao od tal. *braidia* u značenju ‘ravnica’²³ (Skok, 1971: 197). *Srednjovjekovni latinski braida je ravnica, (...) germanskoga porijekla - posredstvom langobardskoga - od germanske riječi breit: širok, prostran* (Ladan, 2000: 332).

Širom slavenskoga prostora postoje brojne *Soline* (lat. *salina*) koje su motivirane nalazištima rudnoga bogatstva – soli. Na terenu koji imenuje ovaj toponim još se danas nalaze brojna *solila*, kamenja s kojih je stoka lizala sebi potrebnu sol. Otuda i ovaj toponim.

3.1.10. Toponimi antroponimnoga postanja: *Aničičevo, Hrvatinac, Kranjičina njiva*²⁴, *Miklavija, Olarija, Sinčeva stajica, Škabini žleb*.

Većina je ovih toponima nastala od obiteljskih nadimaka. Tako je *Aničičevo* područje koje pripada obitelji nadimka Aničičevi, *Kranjičina njiva* Kranjičinima, *Miklavija* Mikulovima, *Olarija* Olarikinima, *Sinčeva stajica* Sinčevima, *Škabini žleb* Škabinima. Toponim je *Hrvatinac* vjerojatno motiviran prezimenom Hrvatina mada ono nije zabilježeno u Lipi.²⁵ Zabilježeno je jedino u obližnjim hrvatskim (Brce) i slovenskim (Račice, Skadanščina) mjestima (Ribarić, 2002: 50).

3.1.11. Toponimi nejasne etimologije: *Črnobrčk*²⁶, *Gošprna, Lelenjāk*²⁷, *Něžina njiva*²⁸, *Va prnādah*.

4. TVORBA TOPONIMA

4.1. Neafiksni toponimi (toponomastički apelativi bez ikakvih dopuna)

Toj skupini pripadaju toponimi nastali toponimizacijom od apelativa, dakle *breh* je postao *Breh*, *vrt* je postao *Vrt*. Takve tvorbene modele nalazimo u Istarskome razvodu i najstariji su toponomastički tipovi (Šimunović, 2005: 73). U lipajskoj su toponimiji: *Brajda, Breh, Draga, Jama, Laz, Njiva, Vrh, Vrt*.

---

nicom *stjeno*, no s ekavskim refleksom jata, svojstvenim lipajskome govoru. O reflesku jata u toponimu *Sinožet* više u nastavku rada.

²³ Kao i riječka Brajdica.

²⁴ U Lici postoji sličan toponim (*Kranjčina*) koji je u značenju ‘katolik, Hrvat’ (Skok, 1972: 178).

²⁵ Ni Ribarić (1916) ni Šimunović (1985) nisu ga zabilježili u Lipi.

²⁶ Iako je lako uočljivo da je taj toponim nastao od pridjeva *črn* i imenice *brk*, motivacija nije jasna. Inače, kao apelativ je *črnobrčk* zabilježen u radu A. Kapetanovića (2007: 240) u kojemu je svrstan u endocentrične imeničke složenice. Spomenuti autor taj apelativ pronalazi u tekstu književnika J. Kavanjina (1641-1714).

²⁷ Može se dovesti u vezu s apelativom *ljeljen* ‘jelen’.

²⁸ Taj se toponim može dovesti u vezu s Neža/Niža > Nikola. Postoji i sveta Neža, osobito poznata u susjednoj Sloveniji.

4.2. Sufiksalna tvorba

-evo → *Aničičevo*²⁹

-(ev) a → *Šinčeva (stajica)*

-ova → *Cerova (staja), Grabrova (griža), Lešćeva (staja)*

Ovi se pridjevni sufiksi pojavljuju u oblicima koji označavaju pripadnost. Najčešći su u složenim toponimima.

-inal/-inel/-ini → *Kranjičina (njiva), Nežina (njiva), Rebrina, Vrtina, Rovine, Soline, (Na) brežine, Babini (klanci)*

-in → *Škabin (žleb)*

Razvidno je da sufiksi -inal/-inel/-ini imaju funkciju iskazivanja pripadnosti ili augmentativizacije.

-ica → *Brajdica, Dražica, Gušćica, Japlenica, Lipica, (Šinčeva) stajica, Plešivica, Župnica*

-ice → *Križalnice, Lozice, Stajice*

-ak → *Bišažnjak, Lelenjak, Šćurak*

-ac → *Hrvatina, Makovac, (Pod) dolac, (Pod) studenac, Stenjivac, Strmac*

-čić → *Dolčić, Makovčić*

-ić (i) → *(Stari) kalić, Upadići, Vrtić, Žlebići, Lazići*

Iz prikazanih modela tvorbe, ali i izdvojenih sufikasa, evidentna je prevlast deminutivnih oblika u lipajskoj toponimiji. Ta činjenica ne začuđuje kada se zna da je česta upotreba deminutivnih oblika, kao vrlo karakteristične slavenske osobine, svojstvena sjevernočakavskim, kajkavskim, slovenskim te sjevernim i istočnim štokavskim govorima (Moguš, 2010: 18). Nasuprot tomu, u centralnim se i južnim govorima češće upotrebljavaju augmentativi (Moguš, 2010: 18). Deminutivni se i augmentativni oblici, u nabrojenim govorima, tumače kao utjecaji romanskih i grčkih jezika te jezika ilirskih i tračkih plemena; jezika koji su predstavljali prve jezične supstrate Hrvatima.³⁰ Deminutivnih je oblika u zabilježenoj lipajskoj toponimiji 17 (*Brajdica, Dražica, Gušćica, Japlenica, Lipica, (Šinčeva) stajica, Lozice, Stajice, Dolčić, Makovčić, (Stari) kalić, Upadići, Vrtić, Žlebići, Lazići, Pod ložicu, Pod njivicu*), dok su augmentativna svega dva toponima (*Na brežine, Vrtina*).

-ji → *Kavranji (breh)*

Prilično je zanimljiva situacija s ovim sufiksom. Naime, ostali lipajski toponimi sastavljeni od posvojnih pridjeva imaju sufiks -ov/-ova. Nema nikakve glasovne niti druge zapreke da i u ovome toponimu bude isti sufiks (**Kavranov breh*). No, jeziku je svojstveno

²⁹ Riječ je o krnjoj toponomastičkoj sintagmi.

³⁰ Više o tome u Moguš (2010).

da se pridjevi od imenica koje označuju životinje tvore sufiksom *-ji*³¹, što može biti korisno pri utvrđivanju porijekla toponima.

-ski → *Krasinski (breh)*

4.3. Prefiksalna tvorba

Brojni su složeni toponimi Lipe sastavljeni od prijedloga i imenske riječi. No, u nekim je primjerima prijedlog "srastao" s imenskom riječi. Primjeri su za to *Nakale* i *Podol*. Ti su toponimi tvoreni prefiksnom tvorbom.

Iako su brojni složeni toponimi s prijedlogom *na*, u primjeru *Nakale* taj je prijedlog postao prefiksom. U složenim se toponimima nalazi i prijedlog *pod*, ali je u ovome slučaju postao prefiksom složivši se s imenicom *dol*. Slično je i s toponimom *Upadići*, jer u popisu toponima postoji prijedlog *u* kod dvočlanih toponima, a osim toga prijedlog *u* supostoji i kod toponima iste osnove: *U padicah*. Kod ovoga je primjera zanimljivo to što se srastanjem prefiksa s osnovom dobiva nova osnova kojoj se naknadno dodaju sufiksi.

4.4. Slaganje

U popisu su toponima zabilježena dva koja su nastala slaganjem: *Sinožet* i *Črnobrk*. Prva je složenica nastala slaganjem imenice (*sino*) i glagola (*žet*), dok je druga nastala slaganjem pridjeva (*črn*) i imenice (*brk*).

5. SLOŽENI TOPONIMI

U ovome su radu već spominjani složeni toponimi, no valja ih detaljnije analizirati. Prije svega, ti su toponimi sastavljeni uglavnom od imenica i pridjeva, dakle imenskih riječi, a neki su sastavljeni i od prijedloga. Neki su autori onomastičkih radova³² zaključili kako duljina toponimskoga lika ovisi o važnosti referenta. Drugim riječima, *manje važni referenti imaju dvočlana, pa i višečlana imena* (Skračić, 2003-2004: 441).

5.1. Toponimi s prijedlozima

Prijedlozi su u toponimima uobičajeni i predstavljaju prirodan način imenovanja novih objekata. Prijedlozi se uglavnom dodaju već postojećim imenima koji tada postaju novi toponimi i kojima se imenuje novo područje. U lipajskoj se toponimiji javljaju sljedeći prijedlozi:

³¹ U jeziku postoji izrazita težnja da se pridjevi od imenica za životinje tvore sufiksom *-ji*. Tako uglavnom i jest osim onih imenica gdje *-ji* nailazi na glasovnu zapreku (Babić, 1986: 41).

³² Primjerice Skračić (2003-2004).

Pul: *Pul kala, Pul šterne.*

Kraj: *Kraj vrha.*

Na: *Na močilnice, Na brege, Na brežine, Na drene, Na glavanje, Na gore, Na jame, Na kravli vrh, Na strmiceh, Na štrangi, Na veli breh, Na vrh jame.*

Va: *Va bošte, Va bekarije, Va drene, Va glavanje, Va peske.*

Nad: *Nad bošt, Nad plasu, Nad velu njivu.*

Pod: *Pod crekav, Pod dolac, Pod dražicu, Pod dren, Pod jamu, Pod kravli vrh, Pod križišće, Pod kunfin, Pod njivicu, Pod studenac, Pod čepač vrh, Pod čepač dol, Pod velu njivu, Pod župnicu.*

U: *U gušćici, U padicah.*

Za: *Za bošt, Za breh, Za brege, Za goru.*

U poglavlju su o tvorbi toponima objašnjeni primjeri u kojima su prijedlog i imenska riječ postali jedna riječ. U ovome se poglavlju detaljnije analiziraju složeni toponimi.

Prijedlozi su u toponimima vrlo česta pojava jer se kod toponima ne misli na sadržaj, već na mjesto koje označuju. Tom se vezom točno određuje položaj zemljopisnoga objekta.³³ Takvi su toponimi vrlo bliski apelativima i katkad je teško odrediti radi li se o apelativu ili toponimu.³⁴ U konstrukcijama toponima s prijedlogom gotovo da nema novih stvaranja. Postojećemu se toponimu dodaje prijedlog, čime se dobiva novo ime, novi oblik za novoga referenta. Taj se uobičajeni postupak može povezati s jezičnom sviješću koja teži jezičnoj ekonomiji na svim jezičnim razinama. Za novoga je referenta prirodnije oblikovati ime od već postojećega (dodavanjem prijedloga, prefikasa, sufikasa), nego stvoriti potpuno novo ime.

Iz popisa je toponima s prijedlogom vidljivo kako su najbrojniji oni s prijedlogom *pod* (ispod). U skladu s tim, očekivana bi bila ravnomjerna upotreba prijedloga suprotna značenja, prijedloga *nad* (iznad). Međutim, prijedlog *pod* upotrebljava se mnogo češće (zabilježen je u 21 toponimu), dok je prijedlog *nad* zabilježen samo tri puta. U hrvatskoj toponimiji to nije izoliran ili neuobičajen slučaj. Dapače, vrlo je čest, pogotovo u jadranskoj toponimiji. Vladimir Skračić³⁵ u radu u kojemu proučava nazive vjetrova i strane svijeta u jadranskoj toponimiji zaključuje kako je upotreba prijedloga *pod*, u odnosu na suprotni prijedlog *nad*, neusporedivo češća. U kontekstu svoga istraživanja nudi rješenje činjenicom da su *lokacije u smjeru SW važnije i brojnije, budući da je jugozapadna strana okrenuta prema suncu, a sjeveroistočna prema često neugodnoj buri* (Skračić, 2003-2004: 440).

Kao što se može vidjeti, u popisu prijedloga složenih toponima supostoje dva sadržajno ista prijedloga *u* i *va*, pa se u tom slučaju može govoriti o potencijalnoj sinonimiji.

³³ P. Šimunović (2004: 166) smatra da se prijedlozi u toponimima (uz postojeće toponime) javljaju kod zaposjedanja teritorija i pri usitnjavanju posjeda.

³⁴ Zbog toga je takve toponime potrebno dodatno analizirati i kontekstualizirati kako bi se sa sigurnošću utvrdilo da se radi upravo o toponimu.

³⁵ Skračić (2003–2004): *Nazivi vjetrova i strana svijeta u jadranskoj toponimiji*, ali i u drugim radovima (v. Skračić, 1996).

Međutim, pritom valja biti oprezan jer ako prijedlog *u* pripada standardnome jeziku, a *v* (*va*) narječju, tada ne možemo govoriti o sinonimiji jer je riječ o različitim sustavima. Nejasno je zašto supostoje oba kad je u lipajskome idiomu zabilježen prijedlog *va*, odnosno *v* kada riječ uz koju dolazi započinje samoglasnikom. Valja zaključiti kako je ovdje ipak riječ o utjecaju standardnoga jezika, osobito znajući da je previranje prijedloga *v* i *u* dobro poznata pojava u starim čakavskim spomenicima, od kojih je značajna Povaljska listina zbog rane i učestale potvrđenosti te pojave (Malić, 2002: 395). Najstariji je zapis te pojave na Humačkoj ploči *s kraja 10. ili početka 11. stoljeća, koja i inače obiluje jezičnim inovacijama* (Malić, 2002: 395). Valja naglasiti kako je ova pojava zabilježena samo u lipajskoj toponimi, ali ne i u govoru Lipe.

5.2. Toponimi s pridjevima

U složenim se toponimima, osim prijedloga, nalaze i pridjevi. Pridjevi tada imaju funkciju izricanja položaja, kvalitete i pripadnosti objekta.

S jedne strane postoje konstrukcije sastavljene od posvojnoga pridjeva i imenice koju određuju. Takvi su toponimi: *Babini klanci*, *Cerova staja*, *Grabrova griža*, *Kavranji breh*, *Kranjčina njiva*, *Krasinski breh*, *Lešćeva staja*, *Na kravlji vrh*, *Nokrajska rebar*, *Nežina njiva*, *Šinčeva stajica*.

S druge strane, postoje konstrukcije sastavljene od opisnoga pridjeva i imenice. Takvi su toponimi: *Dolnji dol*, *Gornji dol*, *Gornji vrt*, *Mala Škalnica*, *Male ravni*, *Mali makovac*, *Mali strmac*, *Na veli breh*, *Nad velu njivu*, *Pod velu njivu*, *Mali podol*, *Veli podol*, *Vela sinožet*, *Veliki strmac*.

Obično se toponimi takve vrste u onomastičkim radovima analiziraju tako što se stavljaju u opreke te se promatraju kao antonimski parovi. U ovomu se popisu takvih toponima primjećuju samo dva koja imaju zabilježen svoj drugi antonimski par.³⁶ Tako imamo *Dolnji dol* i *Gornji dol* te *Mali strmac* i *Veliki strmac*. Međutim, međusobna se (sadržajna) suprotnost može izraziti i bez upotrebe antonima, pa tako neki od navedenih toponima imaju antonimski par u jednočlanu toponimu (*Gornji vrt - Vrt*, *Mala Škalnica - Škalnica*, *Na veli breh - Breh*, *Vela Sinožet - Sinožet*). Jedino toponim *Male ravni* nema u tome smislu suprotstavljeni, antonimski toponim.³⁷ Osobito je zanimljivo to što uz toponim *Mali makovac* postoji i *Makovčić*.

Navedeni primjeri složenih toponima, oni u kojima se nalazi posvojni pridjev i oni u kojima se nalazi opisni pridjev, potvrđuju hrvatski tvorbeni obrazac po sistemu: pridjev + toponim. U nekim su toponimijama (prije svega otočnim), u višočlanim nazivima, očiti strani sintaktički utjecaji, koji nisu zabilježeni u ovome istraživanju. Prije svega se to očituje u romanskim strukturama kao što su npr. *Njiva donja*, *Punta velika*.

³⁶ Indikativna je Skračićeva misao o nesimetričnosti odnosa nepostojanjem antonimskoga parnjaka o kojoj je ovdje riječ: ... *Veli Vrh je na primjer najveći od svih, a ne veći od manjega* (Skračić, 1996: 362).

³⁷ O toponimskim se opozicijama, u tome smislu, može govoriti i kada se dodavanjem sufiksa dva toponima iste osnove stavljaju u opreku. Primjeri su za to *Brajda - Brajdica*, *Draga - Dražica*, itd.

6. JEZIČNE ZNAČAJKE TOPONIMA

5.1. U toponimima Lipe refleks jata sustavno je ekavski. Javlja se u korijenskim morfemima: *Breh, Dren, Pod čepač dol, Stenjivac, Pod crekvu, Seničjak*; u relacijskom morfemu lokativa jednine imenica muškoga roda: *Va bošte, Na drene, Va žlebe, Va dole, Va peske*. Iznimka je već spomenuti primjer *Sinožet*, koji u korijenskome morfemu ima ikavski refleks jata, premda je u Lipi jat u riječi *sijeno* ekavski: *seno*. Naprotiv, u toponimu koji je tvoren istom osnovom, zabilježen je ekavski refleks jata - *Seničjak*. Analizirajući detaljnije primjer, može se zaključiti da uzor nisu mogli biti ikavsko-ekavski govori, već isključivo ikavski. Naime, prema Jakubinskij-Meyerovu pravilu u ikavsko-ekavskim se govorima jat reflektira po jednadžbi $\check{e} + t, d, n, l, r, s, z + a, o, u = e$, što znači da se imenica *sijeno* u ikavsko-ekavskim govorima (uslijed položaja fonema /n/) ostvaruje kao *seno*.³⁸ Taj se toponim, s ikavskim refleksom jata, ostvaruje i u drugim ekavskim govorima (Boljun, Gorenja Vas, Pračana, itd.), stoga se može povezati s već istraženim pojavama u literaturi, poznatim ikavizmima u ekavskim govorima: *divojka, šmrika, vira (pasja vira, vražja vira), jist, tirat*.³⁹

5.2. Stari konsonatski skup /šč/ (nastao iz skupova *stj, *skj, *šč) zabilježen je u primjerima *Gušćica, Križišća, Leščova staja, Lokvišća, Šćurak*.

5.3. Stara je protojezična skupina /čr/ zabilježena u primjeru *Črnobrk*.

5.4. Skupina /št/, osim od skupa /st/ u posuđenicama i od staroga skupa /čt/, nije karakteristična za čakavske govore, a prisutna je u trima primjerima: *Na štrangi, Pul šterne* (kao inicijalni slog) i *Bošt* (kao dočetni slog).

5.5. Skupina je /šk/ (šk < št) zabilježena u primjerima *Škabin žleb* i *Mala Škalnica*.

5.6. Slogotvorno je r zabilježeno bez popratnoga vokala: *Pršljanka, Va prnadah*.

5.7. Fonem je /l/ zadržan: *Kravlji vrh*.

5.8. Zabilježena je i promjena šumnika u zatvorenu slogu; fonem je /g/ zamijenjen frikativom /h/ na dočetku finalnoga sloga: *Breh, Kavranji breh, Goli breh*, itd.

5.9. Uz prijedlog se /vð/ (< */vъ/, */vь/) ostvaruje i u.

5.10. Neproširena je osnova u imenica muškoga roda množine: *Kraji*.

5.11. Zadržan je konsonant *f* i ovjeren u toponimima *Finida* i *Kunfin*. Konsonant je *f*, kao i navedeni toponimi, stranoga porijekla. Razlog je slaboj zastupljenosti konsonanta *f* u toponimiji Lipe taj što je većina toponima staroga postanja, iz vremena kada taj konsonant nije postojao u sustavu. Inače, strani se fonem *f* u prvim stoljećima hrvatskoga jezika realizirao kao *p*⁴⁰ (Moguš, 2010: 86), stoga valja zaključiti kako su toponimi *Finida* i *Kunfin* novijega postanja. Ostali su, dakle, neizmijenjeni, što nije slučaj s većinom stranih toponima koje su Hrvati prilagođavali svomu jeziku (Moguš, 2010: 86). Potvrda je za takav razvoj toponima razvidna u primjeru kao što je *Plomin (Flanona > Plomin)*. Takvi su toponimi

³⁸ Više o tome u Moguš (1977: 39).

³⁹ Više o takvim istraživanjima u Vranić (2005: 46).

⁴⁰ Milan Moguš (2010: 86) navodi primjer iz prve hrvatske tiskane knjige, glagoljskoga *Misala* iz 1483., koji je dovršen 22. *pervara* (=februara).

svjedoci jezičnoga naslijeđa. Naime, brojne su toponime Hrvati naslijedili od starosjedilaca te ih prilagodili svomu jezičnom sustavu. Ipak, oni u kojima je evidentno slavensko porijeklo svjedoče o naseljavanju pustih predjela čiji nazivi nisu mogli biti naslijeđeni.

7. ZAKLJUČAK

O vrijednosti prikupljene toponimijske građe svjedoče jezične pojave koje su dio najstarijih pisanih spomenika (previranje prijedloga *u* i *va*), ali i jezične pojave koje potvrđuju inovativnosti (zadržan konsonant *f* u toponimima stranoga porijekla). S dijalektološkoga je gledišta važna pojava ikavskoga refleksa jata (toponim *Sinožet*) u ekavskome govoru.

Jezičnim je analizama utvrđeno kako toponimi čuvaju stara značenja, ali i stare riječi koje danas nisu dio jezičnoga sustava (standardnoga jezika, pa čak niti arhaičnih sustava kao što su dijalekti). Etimološkom je analizom utvrđeno prevladavajuće slavensko porijeklo toponima.

POPIS TOPONIMA

A

1. Aničicevo

B

2. Băbini klanci

3. Belvedêr

4. Bišâžnjak

5. Bôšt

6. Brâjda

7. Brâjdica

8. Brêh

9. Brêza

10. Bûkva

C

11. Cêrova stâja

Č

12. Čêpač vřh

13. Črnobřk

D

14. Dôl

15. Dolčć

16. Dôlnji dôl

17. Drăga

18. Drăžica

19. Drên

F

20. Finîda

G

21. Glavănje

22. Glavarîje

23. Gôli brêh

24. Gômji dôl

25. Gômji vřt

26. Gôšprna

27. Grăbrova grřža

28. Gřmlje

29. Gûšćica

H

30. Hřvatinac

J

- 31. Jāma
- 32. Japlēnica
- 33. Jenčarije
- 34. Jēsika

K

- 35. Kāl
- 36. Kapitomuzār
- 37. Kāvranji brēh
- 38. Krājji
- 39. Krāj vřha
- 40. Kranjīčina njīva
- 41. Krasīnski brēh
- 42. Križālnice
- 43. Križīšća
- 44. Kunfīn

L

- 45. Lāz
- 46. Lāzići
- 47. Lelenjāk
- 48. Leščēva stāja
- 49. Līpica
- 50. Lōzice

M

- 51. Mākovčić
- 52. Māla Škālница
- 53. Māli stīrmac
- 54. Māli mākovac
- 55. Miklāvija

N

- 56. Nad bōšt
- 57. Na brēge
- 58. Na brežīne
- 59. Na drēne
- 60. Na glāvanje
- 61. Na gorē
- 62. Na jāmē
- 63. Na krāvlji vřh

- 64. Na močīlnice
- 65. Nad plāsu
- 66. Na stīrmiceh
- 67. Na šrāngi
- 68. Na vēli brēh
- 69. Na vřh jame
- 70. Na vřh kāla
- 71. Nad vēlu njīvu
- 72. Nākal
- 73. Nēžina njīva
- 74. Nokrājjska rēbar

NJ

- 75. Njīva

O

- 76. Ōgrade
- 77. Olarija

P

- 78. Plešivica
- 79. Pod crēkav
- 80. Pod čēpač dōl
- 81. Pod čēpač vřh
- 82. Pod dolāc
- 83. Pod drāžicu
- 84. Pod drēn
- 85. Pod jāmu
- 86. Pod krāvlji vřh
- 87. Pod križīšće
- 88. Pod kunfīn
- 89. Pod njīvicu
- 90. Pod studēnac
- 91. Pod vēlu njīvu
- 92. Pod žūpnicu
- 93. Pōdol
- 94. Prodōl
- 95. Pul kāla
- 96. Pul štērne

R

- 97. Rēbri

98. Rêbrina
99. Rovîne
100. Rupàča

S

101. Seničjak
102. Sînceva stàjica
103. Sinožët
104. Solîne
105. Sřčani dôl
106. Stâri kalíc
107. Stenjìvac
108. Střmac

Š

109. Šćuràk
110. Škâbin žlêb

U

111. U gũšćici
112. U pàdicah
113. Upàdići
114. U šušnji

V

115. Va bekarìje
116. Va bôšte
117. Va drêne
118. Va glavànje
119. Va peskê
120. Va prnâdah
121. Vêla njìva
122. Vêla sinožët
123. Vêli střmac
124. Vřt
125. Vřti
126. Vřtić
127. Vřtina

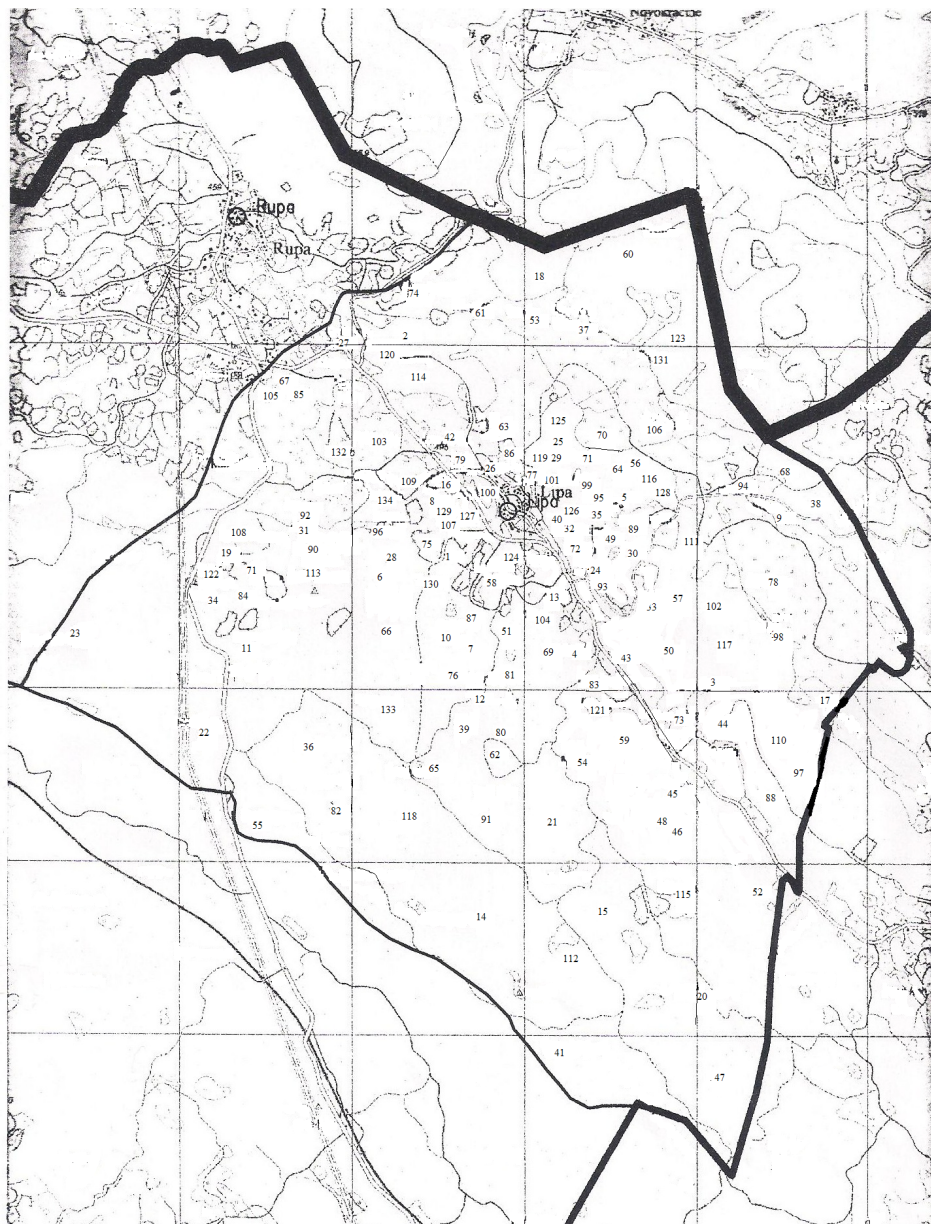
Z

128. Za bôšt
129. Za brêge
130. Za brêh
131. Za gorù

Ž

132. Žlêb
133. Žlêbići
134. Žŭpnica

TOPONOMASTIČKA KARTA LIPE⁴¹

⁴¹ Toponimi su na karti označeni brojevima.

LITERATURA

- Anić, V. (2007.) *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb, Novi liber
- Babić, S. (1986.) *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti
- Barić i sur. (1997.) *Hrvatska gramatika*, Zagreb, Školska knjiga
- Bratulić, J. – Šimunović, P. (1985.) *Prezimana i naselja u Istri*, Pula – Rijeka, Čakavski sabor Pula, Istarska naklada Pula, Otokar keršovani – Opatija, Edit – Rijeka, Centro di ricerche storiche – Rovinj
- Drpić, I. – Vranić, S. (2000.) Jezične značajke mjesnoga govora Lipe, *Fluminensia*, Rijeka, god. 12. br. 1-2, str.17-36
- Duduković, B. (1993.) Toponimi s toponimskim pridjevskim sastavnicama *donji (donja, donje) i gornji (gornja, gornje)* u Hrvatskoj, *Folia onomastica Croatica* 2, Zagreb, str. 115-124.
- Gilić, S. (2008.) *Toponimija općine Klana*, u: Zbornik društva za povjesnicu Klana, Klana, Katedra čakavskog sabora, Društvo za povjesnicu Klana
- Gluhak, A. (1993.) *Hrvatski etimološki rječnik*, Zagreb, August Cesarec
- Ivetac, J. (1982.) *Istarski toponimi*, Pula, Istarska naklada
- Kapetanović, A. (2007.) Jesu li endocentrične imeničke složenice tvorbeni inovacija u hrvatskom jeziku 19. stoljeća?, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, knj. 33, Zagreb, str. 235-243.
- Klaić, B. (1987.) *Rječnik stranih riječi*, Zagreb, Nakladni zavod MH
- Ladan, T. (2000.) *Riječi – značenje, uporaba, podrijetlo*, Zagreb, ABC naklada
- Lisac, J. (2009.) *Hrvatska dijalektologija 2, Čakavsko narječje*, Zagreb, Golden marketing – Tehnička knjiga
- Lukežić, I. (1990.) *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*, Rijeka, Izdavački centar Rijeka
- Lukežić, I. (1998.) *Govori Klane i Studene*, Crikvenica, Libellus
- Malić, D. (2002.) *Na izvorima hrvatskoga jezika*, Zagreb, Matica hrvatska
- Moguš, M. (1977.) *Čakavsko narječje*, Zagreb, Školska knjiga
- Moguš, M. (2010.) *Povijesna fonologija hrvatskoga jezika*, Zagreb, Školska knjiga
- Pavlovsky – Gotthardi, B. (1985.) Uvod u etnografski prikaz sela Opatijskog krasa, *Liburnijske teme*, str. 157 – 172.
- Ribarić, J. (2002.) *O istarskim dijalektima*, Pazin, Josip Turčinović
- Slukan – Altić, M. (2001.) *Katastar Istre 1817. – 1960*, Zagreb, Hrvatski državni arhiv
- Skračić, V. (1996.) *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*, Split, Književni krug, Matica Hrvatska – ogranak Zadar
- Skračić, V. (2003-2004.) Nazivi vjetrova i strana svijeta u jadranskoj toponimiji, *Folia onomastica Croatica* 12-13, Zagreb, str. 433-448.
- Skok, P. (1971-1974.) *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I-IV, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti
- Šimunović, P. (2004.) *Bračka toponimija*, Zagreb, Golden marketing
- Šimunović, P. (2005.) *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*, Zagreb, Golden marketing
- Šimunović, P. (2009.) *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Zagreb, Golden marketing

- Vajs, N. (2003.) *Hrvatska povijesna fitonimija*, Zagreb, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- Vranić, S. (1997.) Mjesni govor Škalnice u jezičnomu okružju, *Zbornik društva za povjesnicu Klana*, sv. 3., Klana, str. 9 – 20
- Vranić, S. (2005.), *Čakavski ekavski dijalekt: sustav i podsustavi*, Biblioteka časopisa Fluminensia, Rijeka
- Vranić, S – Drpić, I. (2004.) O kontaktu hrvatskih čakavskih i slovenskih južnonotranjskih idioma u graničnome području, *Riječki filološki dani*, Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa, Rijeka, str. 567-578

THE TOPONYMY OF LIPA

Summary

This paper describes the toponymy of the small place called Lipa on Opatijski kras. The toponymes in the article have been classified regarding their etymology, and the toponymic structure has been analyzed phonologically, etymologically, morphologically, lexically, and by formation in order to determine, as reliably as possible, the age and the origin of the toponymes. These analyses determined that they were mostly of Slavic origin. Special attention has been paid to the specific formation of toponymes and multi-element toponomastic syntagmas composed of adverbs and adjectives.

Key words: *Lipa, toponymes, dialectology, toponymes formation, compound toponymes*

TOPONOMASTICA DI LIPA

Riassunto

Nel presente lavoro viene esposta la toponomastica di Lipa, villaggio situato nel Carso di Abbazia. I toponimi sono classificati in base alla loro etimologia; il *corpus* toponomastico è inoltre analizzato dal punto di vista fonologico, morfologico, lessicologico e formale con lo scopo di stabilire con maggior certezza la datazione e l'origine dei toponimi. L'analisi rivela, nel maggior numero dei casi, l'origine slava dei toponimi. Una particolare attenzione viene prestata alla formazione specifica dei toponimi, e ai sintagmi toponomastici formati dagli avverbi e aggettivi.

Parole chiave: *Lipa, toponimi, dialettologia, formazione dei toponimi, toponimi composti*

Podaci o autoru:

Vedran Iskra, magistar edukacije hrvatskog jezika i književnosti, Zametska 10, 51000 Rijeka; e-mail: vedraniskra@net.hr